



Folketingets Finansudvalg
Christiansborg

12. april 2019

Svar på Finansudvalgets spørgsmål nr. 337 (Alm. del) af 28. januar 2019

Spørgsmål

Vil ministeren opgøre, hvor mange flere ”fattige” der vil komme som følge af Socialdemokratiets nye pensionsforslag, hvor folkepensionsalderen sænkes med 2,5 år for ufaglærte og faglærte, baseret på Danmarks Statistiks fattigdomsindikator?

Svar

Med henblik på at følge den danske indsats i forhold til de 17 verdensmål, der er vedtaget af FN's generalforsamling, har Danmarks Statistik udarbejdet tre fattigdomsindikatorer. Én fokuserer på indkomstniveauet (lav indkomst), én fokuserer på forbrugsmulighederne (relativ fattigdom), og én fokuserer på personers selvoplevede indtryk (økonomisk sårbarhed). Det skal understreges, at de tre indikatorer er Danmarks Statistiks bud på nogle mål, der kan anvendes til at få en idé om udviklingen i forhold til opfyldelse af FN-målene, og ikke et bud på opgørelse af fattigdom i Danmark.

Når Finansministeriet skal opgøre fordelingsvirkninger af forskellige tiltag, sker det ikke med udgangspunkt i Danmarks Statistiks fattigdomsindikatorer, men med udgangspunkt i virkningen på indkomstfordelingen målt ved hhv. Gini-koefficienten og den såkaldte lavindkomstgruppe (personer med en disponibel indkomst under halvdelen af medianindkomsten i befolkningen). Finansministeriet har adgang til et datagrundlag med personer omfattet af de af DST definerede indikatorer, men har ikke et setup til at foretage konsekvensvurderinger på de tre indikatorer af at ændre i fx ydelsesniveauer mv. I forlængelse heraf kan det bemærkes, at der ikke meningsfuld kan beregnes en virkning på indikatoren for personernes selvoplevede indtryk af deres økonomiske situation.

Hvis Finansministeriet skulle opgøre en virkning af fx et forslag om differentieret pensionsalder på den del af befolkningen med beskedne økonomiske ressourcer, ville det således være baseret på virkningen på lavindkomstgruppen. En sådan opgørelse vil i store træk svare til virkningen på den af Danmarks Statistiks indikatorer, der fokuserer på 'Lavindkomst'¹.

¹ Danmarks Statistik anvender nogle lidt andre opgørelsesprincipper for den disponible indkomst, hvilket giver anledning til at det opgjorte antal personer i lavindkomstgruppen ikke er helt ens.

Der er imidlertid to yderligere årsager til, at det ikke vurderes muligt at foretage en egentlig opgørelse af virkningen på lavindkomstgruppen. *For det første* indeholder Socialdemokratiets udspil vedr. differentieret pensionsalder ikke en tilstrækkelig konkret afgrænsning af, hvem der vil være omfattet. *For det andet* opgøres fordelingsvirkninger typisk med udgangspunkt i de umiddelbare virkninger før adfærd. For initiativer, der begrænser eller udvider adgangen til en ordning (fx afkortning af dagpengeperioden, indeksering af folkepensionsalderen og lign.) kan det være vanskeligt at tillægge en opgjort virkning før adfærd en meningsfuld fortolkning.

Eksempelvis vil virkningen af et forslag om differentieret pensionsalder opgjort *før* adfærd indebære, at de berørte personer arbejder videre, selvom deres pensionsalder er nedsat. For disse personer består den umiddelbare virkning således i værdien af opsat pension i en periode svarende til reduktionen i pensionsalderen. Bl.a. derfor opgøres der normalt ikke fordelingsvirkninger af ændringer i tilbagetrækningsalderen mv.

Skal der illustreres en virkning af en lavere pensionsalder for visse grupper, giver det mest mening at betragte virkningen efter adfærd – hvilket dog heller ikke er uproblematisk, idet en del af indkomstvirkningen afspejler den ændrede adfærd og aflønning for at arbejde frem for at holde fri.

Virkningen på indkomster *efter adfærd* afhænger i sagens natur af, om den enkelte beskæftigede benytter sig af muligheden for tidligere tilbagetrækning, og om evt. tilbagetrækning er forbundet med en fremrykning af udbetaling af private pensioner. Det gennemsnitlige fald i disponibel indkomst ved overgang til folkepension for beskæftigede faglærte og ufaglærte skønnes at være omtrent 47.000 kr. årligt i 2016-niveau (seneste år med detaljerede oplysninger om befolkningens disponible indkomster)². Det relativt beskedne fald skal ses i lyset af, at mange folkepensionister har lønindkomst ved siden af deres folkepension. Kigger man alene på folkepensionister uden lønindkomst, skønnes overgangen fra beskæftigelse at være forbundet med et fald i disponibel indkomst på omtrent 101.000 kr. Hvis målet med et forslag om tidligere pensionsalder er at undgå nedslidning, så er det mest nærliggende at gå ud fra, at personer på tidlig pension ikke fortsætter med at arbejde.

Hertil kommer en virkning af lavere privat pensionsudbetaling som følge af lavere pensionsopsparing (færre år på arbejdsmarkedet) og længere pensionsperiode.

Omfatter forslaget også faglærte og ufaglærte på overførselsindkomster kan en overgang til folkepensionsydelse trække i retning af lavere ydelse. Det gælder fx for dagpengemodtagere, for hvem overgang til folkepensionsydelse skønnes at være forbundet med et fald i den disponible indkomst på godt 19.000 kr. Tilsvarende skønnes førtidspensionisten at miste knap 26.000 kr., mens efterlønsmodtagere skønnes at miste omtrent 32.000 kr. årligt. Det tilsvarende så man i 1998, da

² Opgjort med udgangspunkt i de disponible indkomster i første hele indkomstår som pensionist (66-årige i 2016) sammenlignet med deres disponible indkomst i sidste hele indkomstår før overgang til folkepension (2014) fremskrevet til 2016-niveau.

den daværende SR-regering forkortede efterlønsperioden, hvilket indebar at de berørte personer kom over på den lavere pensionsydelse.

Det modsatte vil typiske være gældende for kontanthjælpsmodtagere, som skønnes at opleve en stigning i den disponible indkomst på 20.000 kr.

Det bemærkes, at folkepensionsydelsen normalt er tilstrækkelig til at sikre en indkomst over grænsen for relativt lav indkomst.

Med venlig hilsen

Kristian Jensen
Finansminister